

Πρόλογος

ΤΟ ΠΡΩΤΟ μας Συνέδριο με τον τίτλο «Οδυσσειακό Ταξίδι» έγινε με τη συμμετοχή πενήντα περίπου ομηρολόγων, ξένων και Ελλήνων, το Σεπτέμβρη του 1977 στην Ιθάκη. Οι οργανωτικές δυσκολίες, από την πρώτη κιόλας στιγμή, δυνάμωσαν σε όλους τους υπεύθυνους τους φόβους μήπως ο θεσμός δεν θα μπορούσε να κρατηθεί για πολύν ακόμη καιρό. Ότι μέσα στα επτά χρόνια που ακολούθησαν κατορθώθηκε η οργάνωση άλλων τριών συναντήσεων, που και ο πιο αυστηρός κριτής θα δυσκολευόταν να αμφισβητήσει πως προώθησαν σημαντικά τις οδυσσειακές έρευνες, έδειξε πως οι φόβοι μας ήταν αβάσιμοι.

Για τη μορφή που έπρεπε να πάρουν οι συναντήσεις της Ιθάκης είχα κάνει, από την πρώτη ώρα που μου δόθηκε η τιμή να οριστώ πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, ορισμένα σχέδια, στηριγμένα στην πείρα που μου είχε χαρίσει η συμμετοχή σε διάφορα παγκόσμια Συνέδρια και Συμπόσια. Τις σκέψεις αυτές είχα τη χαρά να δω να τις αποδέχονται και τα άλλα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, ώστε να μπορούμε να προχωρήσουμε χωρίς εσωτερικούς κλυδωνισμούς.

Για τη μεθόδευση των εργασιών των δικών μας Συνεδρίων, ύστερα και από τα όσα μας είχε διδάξει η συνάντηση του 1977, μίλησα στην εναρκτήρια συνεδρία της δεύτερης συγκέντρωσής μας, το Σεπτέμβρη του 1979. Κρίνουμε σωστό να καταχωρίσουμε εδώ την ομιλία αυτή, γιατί δύσκολα θα βρισκόταν καλύτερος τρόπος να δοθούν οι βασικές αρχές για το χαρακτήρα που φιλοδοξούσαμε να δώσουμε στις συναντήσεις μας πάνω στο νησί του Οδυσσέα.

Αγαπητοί φίλοι·

από μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου καλωσορίζω τους Συνέδρους όλους, ξένους και δικούς, και τους εύχομαι όσο γίνεται πιο ευχάριστη διαμονή στο νησί μας· καλωσορίζω ακόμη όσους, χωρίς να παίρνουν επίσημα μέρος στο Συνέδριο, τιμούν με την παρουσία τους τη συγκέντρωσή μας και με

πολλή χαρά θα τους βλέπαμε και τις ερχόμενες μέρες κοντά μας.

Να χαιρετίσουμε πρώτα τους ξένους ομηρολόγους, μεγάλα και σεβαστά ονόματα της σύγχρονης φιλολογικής επιστήμης, που δέχτηκαν πρόθυμα την πρόσκλησή μας, να περάσουμε μαζί μια βδομάδα στην Ιθάκη συζητώντας για τον μυθικό ήρωα του νησιού, και πιο ειδικά, στο φετινό Συνέδριο, για την επίδραση που άσκησε πάνω στην παγκόσμια λογοτεχνία η μορφή του, όπως την έχει χαράξει η Οδύσσεια του Ομήρου. Να χαιρετίσουμε ακόμη τους αγαπητούς Έλληνες συναδέλφους, όχι λιγότερο γνωστά ονόματα στον επιστημονικό κόσμο, και να τους ευχαριστήσουμε για τη συμμετοχή τους στο Συνεδριό μας.

Με ακόμα πιο μεγάλη χαρά θέλω να χαιρετίσω τους νέους, από όποια γωνιά της γης και αν έχουν φτάσει· γιατί σ' αυτούς οι ωριμότεροι αντικρίζουμε τους άξιους συνεχιστές του έργου μας, και του ερευνητικού και του διδαχτικού. Στις μέρες που θα κρατά το Συνέδριο, αγαπητοί νέοι συνάδελφοι, ελπίζουμε πως θα έχετε αρκετά να ωφεληθείτε, όχι μόνο από τις ανακοινώσεις και από τις συζητήσεις που θ' ακολουθούν, αλλά και από την προσωπική επαφή και μεταξύ σας και με τους μεγαλύτερους σας. Με πολλή προσοχή θ' ακούμε στις συνεδρίες και τις δικές σας παρατηρήσεις, γιατί δεν σας θέλουμε βουβούς ακροατές μόνο· για μας τους ώριμους η παρουσία σας είναι πολύτιμη, και γιατί τα γελαστά σας νιάτα, η αισιόδοξη πίστη σας, η άφοβη ορμή σας θα δώσουν μια χαρούμενη νότα στη συντροφιά μας —και ο Θεός το ξέρει πόσο την έχουμε ανάγκη τη χαρούμενη αυτή νότα οι γεροντότεροι!

Ο θεσμός των Συνεδρίων πάνω στην πατρίδα του μεγάλου ήρωα δεν έχει ακόμα καλά καλά σταθεί στα πόδια του· είναι η δεύτερη μόλις φορά που τον επιχειρούμε. Έτσι, δεν έχει ακόμα ξεκαθαρίσει ο ιδιότυπος χαρακτήρας που φιλοδοξούμε να του δώσουμε. Δεν είναι βέβαια λίγοι οι παράγοντες που θα διαπλάσουν σιγά σιγά το πρόσωπο των δικών μας συναντήσεων στην Ιθάκη κάθε δύο χρόνια. Ό,τι άλλωστε κι αν πούμε σήμερα, εξάπαντος δεν δεσμεύει τους οργανωτές των μελλοντικών Οδυσσειακών Συνεδρίων· οπωσδήποτε, νομίζουμε πως οι προτάσεις που θ' ακούσετε οδηγούν στον σωστό δρόμο.

«Παγκόσμιο Συνέδριο στην Ιθάκη» —πολύ φανταχτερός ο τίτλος, φοβούμαι. Εμείς ούτε μπορούμε, ούτε και θέλουμε όμως να παραβγούμε με άλλα παγκόσμια συνέδρια, γι' αυτό και το όνο-

μα που τελικά θα πάρει το δικό μας θα πρέπει, νομίζω, να είναι πιο προσγειωμένο στην πραγματικότητα, σε εσωτερικήν ανταπόκριση με το λιτό τοπίο του νησιού που μας φιλοξενεί.

Λίγο-πολύ, όλοι μας έχουμε δοκιμάσει το άγχος των μεγάλων παγκόσμιων συνεδρίων: εκατοντάδες οι σύνεδροι, οι γνωριμίες μεταξύ τους τυχαίες και στιγμιαίες, τρεις-τέσσερις ολιγόλεπτες ανακοινώσεις την ίδιαν ώρα σε διάφορες αίθουσες, οι συζητήσεις κατά κανόνα βιαστικές, στριμωγμένες ανάμεσα στις ανακοινώσεις —όλα υποταγμένα στον απάνθρωπο ρυθμό που κυβερνάει τη ζωή του σημερινού ανθρώπου.

Εμείς στις συναντήσεις μας θέλουμε να μείνουμε λίγοι, ακόμα και αν οι οικονομικές και οι άλλες συνθήκες μας έδιναν τη δυνατότητα να πληθύνουμε. Ακριβώς η ολιγότητά μας είμαστε της γνώμης πως θ' αποτελέσει ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του θεσμού μας: Μετρημένες οι ανακοινώσεις κάθε φορά, να μπορούν να τις παρακολουθούν άνετα όλοι οι σύνεδροι· η συζήτηση που θα ακολουθεί να μπορεί να πάρει όλο το άπλωμα και το βάθος που της ταιριάζει. Και το πιο σημαντικό: Έτσι θα υπάρχει και η ψυχική άνεση και ο υλικός χρόνος για μια προσωπική, απέριττη, μακριά από κάθε επισημότητα και συμβατικότητα επικοινωνία ανάμεσα στους συνέδρους: Αυτή η προσέγγιση στο καθαρά ανθρώπινο επίπεδο θα δώσει στις συναντήσεις μας, πιστεύω, τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους.

Και κάτι άλλο, όχι λιγότερο σημαντικό: Οι σύνεδροι θα έχουν τον καιρό να χαρούν ένα ακριβό κομμάτι της ελληνικής γης, το νησί της Ιθάκης, τον ουρανό του, τη θάλασσά του, την τραχιά του γη· να γνωρίσουν ακόμα, όσο τους επιτρέπει η διαφορά της γλώσσας, τους ανθρώπους του νησιού, που με συγκίνηση βλέπουν τόσες προσωπικότητες και τόσους νέους να έρχονται από χώρες μακρινές, για ν' ασχοληθούν με τον μακρινό, τιμημένο τους πρόγονο.

Την ξεχωριστή φυσιογνωμία των Συνεδρίων της Ιθάκης θα θέλαμε να τη δίνει και η παρουσία λίγων ώριμων επιστημόνων και όσο γίνεται περισσότερων νέων. Όχι πως είναι μικρά τα οφέλη που αποκομίζει ένας φτασμένος επιστήμονας από τη σύνοδο τόσων ομοτέχνων του· όπως και να το κάνουμε όμως, ο ώριμος έχει λίγο-πολύ αποκρυσταλλωμένες πια γνώμες πάνω στα καίρια προβλήματα της ομηρικής επιστήμης, και οι γνώμες των άλλων είναι κάπως δύσκολο να τον επηρεάσουν. Αντίθετα, ο νέος επιστήμονας,

πολύ πιο εύπλαστος ακόμα, δέχεται σ' ένα Συνέδριο πλήθος γόνιμα κεντρίσματα, που θα τον βοηθήσουν αργότερα να διαμορφώσει τη δικιά του εικόνα για την προσωπικότητα και την τέχνη του Ομήρου.

Λίγοι λοιπόν οι διδάχοι, και πολλοί οι κατηχούμενοι!

Κυρίες και Κύριοι·

Αν κάνουμε την υπόθεση ότι σήμερα είναι οι εννιά του Σεπτέβρη του 1879 —δεν πειράζει αν για λίγην ώρα γυρίσουμε εκατό χρόνια πίσω. Στην περίπτωση αυτή οι Θιακοί, μόλις μάθαιναν γιατί μαζευτήκαμε στο νησί τους, θα μας οδηγούσαν δίχως άργητα στο Παλιόκαστρο, για να μας δείξουν από τη μια την τρύπα στο βράχο, όπου ο Οδυσσέας έστηνε το κοντάρι της σημαίας του, από την άλλη τα χαλάσματα από το παλάτι της Αγιά-Πηνελόπης. Έπειτα θα μας πήγαιναν στου Πασά τη Βρύση, θα μας έδειχναν κάτι άλλα χαλάσματα και θα μας βεβαίωναν πως στα χρόνια τα παλιά εκεί βρισκόταν το παλάτι του Τηλέμαχου.¹ Αλίμονό μας αν δοκιμάζαμε να τους αντιμιλήσουμε υποστηρίζοντας πως ούτε σημαίες είχαν στα χρόνια του Οδυσσέα, ούτε η Πηνελόπη βρίσκεται στο Χριστιανικό Αγιολόγιο, ούτε ο Τηλέμαχος είχε ποτέ δικό του παλάτι. Και πώς τολμούμε, θα φώναζαν, να ισχυριστούμε πως την ιστορία του νησιού την ξέρουμε εμείς οι ξένοι καλύτερα από τους ντόπιους;

Σήμερα τα πράγματα δείχνουν πως άλλαξαν. Τα παλάτια των βασιλιάδων του νησιού, τη σημαία και τον τάφο του Οδυσσέα δεν ξέρω πόσοι από τους γεροντότερους τα θυμούνται ακόμα. Τώρα οι Θιακοί οργανώνουν συνέδρια και περιμένουν από τους ομηρολόγους να τους μιλήσουν για τον Οδυσσέα με της επιστήμης τη γλώσσα. Αλήθεια, πόσο παλιά είναι η μορφή του Οδυσσέα και πώς βρέθηκε νέος νέος βασιλιάς στην Ιθάκη, πριν ακόμα γεράσει

1. Βλέπε Ν. Γ. Πολίτης, *Παραδόσεις* 1, σ. 78 και 2, σ. 761. — Ακόμα στα 1953 οι Θιακοί έδειξαν στον Άγγλο Louis Golding πάνω στα Πελικάτα, κοντά στο Σταυρό, τα πελώρια τείχη από το παλάτι του Οδυσσέα, ακόμα τον τάφο του, σκαμμένο μέσα στο βράχο, και, λίγο πιο κάτω, το Σχολείο του Ομήρου — απομίμηση της Δασκαλόπετρας του Βροντάδου στη Χίο. Βλέπε L. Golding, *Good-bye to Ithaka*, γερμαν. μετάφραση J. και Th. Knusts: *Leb wohl, Ithaka. Auf den Spuren des Odysseus*. Goldmanns Gelbe Taschenbücher αρ. 727 (1961) σ. 183 και 188. Βλέπε και Die Blauen Führer, Griechenland (1971), σ. 550.

ο πατέρας του; Πόσα από τα στοιχεία που απαρτίζουν την προσωπικότητα του ήρωα είναι ιστορικά, πόσα μυθικά, πόσα πλάσματα των πιο παλαιών επικών ποιητών και πόσα του ποιητή της Οδύσσειας; Ακόμα, πώς πορεύεται η μορφή του Οδυσσέα μέσα στους αιώνες, καθώς προβάλλει κάθε τόσο αναστημένη στην ποίηση των άλλων λαών; —Τέτοιοι και παρόμοιοι προβληματισμοί πρέπει να απασχολούν, φαντάζομαι, τους κατοίκους της Ιθάκης σήμερα, αλλιώς δεν θα καλούσαν τόσους ειδικούς να τους φωτίσουν.

Καλή και άγια η επιστημονική ενημέρωση, για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του νου. Ένας απομυθοποιημένος όμως Οδυσσέας, κοιταγμένος με τα κρύα μάτια της επιστήμης, ένας Οδυσσέας απογυμνωμένος από τη μυθική του φεγγοβολή, πώς να ζεστάνει την καρδιά του απλού ανθρώπου; Γιατί έχει και η καρδιά τις απαιτήσεις της. Οπωσδήποτε, ό,τι και να μάθουν οι Θιακοί από τα σοφά κεφάλια των ειδικών, για ένα να είμαστε σίγουροι: Τον μυθικό Οδυσσέα δεν γίνεται να τον απαρνηθούν ποτέ στην Ιθάκη.

Αύριο κιόλας θα έχουμε τη χαρά ν' ακούσουμε τον καθηγητή Δημήτριο Λουκάτο να μας μιλεί για την επίδραση της οδυσσειακής παράδοσης στον λαϊκό πολιτισμό της σύγχρονης Ιθάκης, θα μας βοηθήσει λοιπόν να δούμε πόσο ζωντανό ακόμα είναι το παραμύθι του Οδυσσέα στο νησί του. Παράλληλα με την επίδραση που άσκησε η μορφή του Οδυσσέα στην πνευματική δημιουργία των άλλων εθνών, θα ήταν παράλειψη ασυχώρετη να μη μάθουμε και για την επίδραση που άσκησε ο ήρωας στη λαϊκή πνευματική δημιουργία πάνω στο ίδιο του το νησί.

Και μόνο ο λαός της Ιθάκης όμως; Θέλω να πιστεύω πως η μυθική λαχτάρα λανθάνει σε όλων μας τις ψυχές, ακόμα και του πιο αυστηρού επιστήμονα. Αλίμονο στο φιλόλογο που δεν παραμερίζει κάθε τόσο τα βιβλία και τη σοφία τους και δεν αφήνεται να πλανηθεί και αυτός στους κόσμους της φαντασίας που δεν παίρνει τη μορφή του Οδυσσέα, όπως την ξέρει από την παράδοση, για να παίξει μαζί της, να ανακατατάξει τα στοιχεία της, να την παραλλάξει, να τη συμπληρώσει, επινοώντας καινούριες πονηριές αυτού του αχόρταγου τεχνίτη της πονηριάς, καινούρια ταξίδια αυτού του πολυταξιδεμένου, καινούριους πολέμους αυτού του καστροπολεμίτη.

Ο μυθικός Οδυσσέας και μέσα μας —πώς να τον αρνηθούμε; Αλήθεια, και τί δεν θα δίναμε να βρεθούμε αυτές τις ημέρες τόσο

αλαφροΐσκιωτοι, ώστε σε κάποιο από τα ερχόμενα βράδια, καθώς θα γυρνούμε αργά τη νύχτα στο κατάλυμά μας, να τον δούμε ξαφνικά να ξεκολλάει από κάποια σκοτεινή γωνιά του δρόμου —τον Οδυσσέα με το σουβλερό σκουφί στο κεφάλι, να έρχεται κοντά μας, να μας κλείνει πονηρά το μάτι και να μας λέει χαμογελώντας: Νά που τα κατάφερα πάλι να μαζευτείτε τόσοι και τόσοι σοφοί από τα πέρατα της γης για το χατίρι μου! Χαλάλι μου όμως, το αξίζω!

Από την προγραμματική ομιλία του 1979 έχουν περάσει αρκετά χρόνια, χωρίς να βρεθούμε στην ανάγκη να προχωρήσουμε σε αλλαγή πορείας. Αξίζει μόνο να σημειώσουμε ότι στο μεταξύ η συμμετοχή των νέων επιστημόνων επιδιώξαμε να γίνει πιο έντονη, όχι μόνο στις συζητήσεις, αλλά και στις ανακοινώσεις· ακόμα καταλάβαμε πως παράλληλα με τον αυστηρό επιστημονικό διάλογο ανάμεσα στους ομηρολόγους στις μέρες αυτές, άξιζε να οργανώνεται κάθε φορά και μια ομιλία, πάντοτε σε αυστηρά επιστημονικά πλαίσια, πάντοτε για ομηρικά προβλήματα, οπωσδήποτε όμως σε ελληνική γλώσσα, προσιτή στον ανειδίκευτο, με απλουστευμένο προβληματισμό και μακριά από την ορολογία των ειδικών. Πιστέψαμε πως με τον τρόπο αυτό οι συγκεντρώσεις μας δεν θα παραμείνουν ένα σώμα ξένο, άσχετο με το λαό που μας φιλοξενεί, όπως συχνά γίνεται στα παγκόσμια συνέδρια, αλλά θα ριζώσουμε ακόμα πιο βαθιά το θεσμό μας στα χώματα της Ιθάκης. Έτσι, στις 9.IX του 1981 μίλησε ο Πρόεδρος κ. Ι. Θ. Κακριδής με θέμα «Το μήνυμα του Ομήρου», και στις 12.IX του 1984 ο καθηγητής κ. Σαράντης Συμεώνογλου για την ομηρική γεωγραφία της Ιθάκης.

Από τον Ιανουάριο του 1983 η οργάνωση των Συνεδρίων μας πέρασε στη δικαιοδοσία του «Κέντρου Οδυσσειακών Σπουδών», που ιδρύθηκε στο μεταξύ² και επιδιώκει να προωθήσει συστηματικά την έρευνα πάνω στα προβλήματα του Ομήρου και να βοηθήσει τους νέους φιολόγους να γνωρίσουν βαθύτερα την τέχνη του.

Του Κέντρου το πρόγραμμα είναι αρκετά φιλόδοξο: 1) Να συνεχίσει τις διεθνείς συναντήσεις πάνω στην Ιθάκη κάθε δύο χρόνια· 2) να προβεί σε σύντονες ενέργειες³ για νέες συστηματικές αρχαιολογικές ανα-

2. Το «Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών» ιδρύθηκε με Προεδρικό Διάταγμα της 20 Νοεμβρίου 1982.

3. Από τον Απρίλιο του 1984 η Ελληνική Αρχαιολογική Εταιρεία εποπτεύει

σκαφές· 3) να ιδρύσει στην Ιθάκη ειδική βιβλιοθήκη, όπου να συγκεντρωθεί συστηματικά η ομηρική βιβλιογραφία, αν δεν γίνεται πάντοτε στο πρωτότυπο (βιβλία, φυλλάδια, κτλ.), τουλάχιστο σε μικροφίλμ· 4) να οργανώνει κάθε 2-3 χρόνια μια σειρά μαθήματα από γνωστούς ομηρολόγους με τη συμμετοχή νέων σπουδαστών από όλον τον κόσμο· 5) για τους Έλληνες φιλολόγους των Γυμνασίων και των Λυκείων να γίνεται στην Ιθάκη κάθε χρόνο στο τέλος του Αυγούστου ολιγοήμερο Ομηρικό Φροντιστήριο με τη συνεργασία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου·⁴ 6) να εκτυπώσει τα Πρακτικά των Συνεδρίων, αρχίζοντας από το τελευταίο. Με λύπη μας αναγκαστήκαμε, από λόγους οικονομικούς και άλλους, να παραλείψουμε τις τόσο γόνιμες συζητήσεις που ακολουθούσαν την κάθε ανακοίνωση.

Τώρα που ετοιμάζομαι να κλείσω τις προλογικές αυτές σελίδες, αναμετρώ πόσοι παράγοντες βοήθησαν τις προσπάθειές μας να ορθοποδήσουν μέσα στα οχτώ χρόνια που πέρασαν από το πρώτο μας ξεκίνημα. Από τη μεριά των ξένων μας πρώτα: Είχαμε τη μεγάλη τύχη να κάνουμε πάντοτε με ανθρώπους πρόθυμους ν' απαρνηθούν τις ανέσεις που ήξεραν από τα άλλα Συνέδρια και την υποδειγματική οργάνωσή τους· ακόμα, μιλώ για τους ωριμότερους, πρόθυμους να μας χαρίζουν την ομηρική σοφία τους, και να σταθούν κοντά στους νεότερους συνέδρους, που ήταν φυσικό να αντικρίζουν τους μεγάλους, στην αρχή τουλάχιστο, με δέος. Δεν ξεχνώ τέλος την επιθυμία τους, τόσο των νέων όσο και των γεροντότερων, τα σύνορα που τους χώριζαν από το λαό που τους φιλοξενούσε να τα σπάσουν με τις τόσο συγκινητικές απόπειρες να μιλήσουν στη γλώσσα του και να χορέψουν το χορό του.

Από τη μεριά των φιλοξενητών τώρα: Πώς να ξεχάσουν οι ξένοι μας το ζεστό χαμόγελο των Θιακών, αντρών και γυναικών, την ώρα που περνούσαν μπροστά τους, και την επιθυμία τους να τους εξυπηρετήσουν με κάθε τρόπο; Εντύπωση ακόμα έκαμε σε όλους μας η σιωπή που βασίλευε στα καφενεία, στα μαγαζιά, στα φαρμακεία —παντού, καθώς κάθε πρωί άκουαν από το 3ο Πρόγραμμα της Ραδιοφωνίας τις ανακοινώσεις

τις ανασκαφές στην Ιθάκη που κάνει ο αρχαιολόγος Σαράντης Συμεώνογλου, καθηγητής στο Washington University του Saint Louis. Τις ανασκαφές τις επιχορηγεί και το Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών.

4. Ως τώρα έχουν οργανωθεί τρία Σεμινάρια (1983, 1984, 1985), όπου με πρόσκληση του Κέντρου Οδυσσειακών Σπουδών δίδαξαν οι Γ. Κ. Βλάχος, Μ. Σακελλαρίου, Ι. Θ. Κακριδής, Οδ. Τσαγκαράκης και Ελένη Ι. Κακριδή.

των σοφών σε πιστή νεοελληνική μετάφραση, την ίδια ακριβώς ώρα που στην αίθουσα του Συνεδρίου αντηχούσε η φωνή του ξένου ομιλητή. Το κατόρθωμα αυτό το χρωστούμε σε μια ομάδα από νέους Έλληνες συνέδρους, που πέρασαν ολόκληρες νύχτες άγρυπνοι, για να μεταγλωττίσουν αργά φτασμένες στη Γραμματεία του Συνεδρίου ξενόγλωσσες ανακοινώσεις.

Η Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου έκανε ό,τι μπορούσε, για να παραμερίσει τα εμπόδια που παρουσιάζονταν κάθε τόσο. Το δεξί μας χέρι ήταν η Γενική Γραμματέας, η φιλόλογος κυρία Μάχη Παϊζη-Αποστολοπούλου με την ακούραστη, πάντα γελαστή δραστηριότητά της. Ποιος από τους Συνέδρους δεν της χρωστάει χάρη μεγάλη;

Τον μεγάλο έπαινο όμως τον αξίζει αναμφισβήτητα ο Αντιπρόεδρος, ο κ. Σπύρος Αρσένης, ο Δήμαρχος της Ιθάκης. Χωρίς τον ενθουσιασμό του, την πίστη του, την ενεργητικότητά του, θα έλεγα: χωρίς το πείσμα του, τα Οδυσσειακά Συνέδρια δεν ξέρω αν και πότε θα γίνονταν πραγματικότητα.

Και πάνω από το Δήμαρχο όμως, ο κύριος συντελεστής της επιτυχίας των Συνεδρίων μας δεν μπορεί να είναι παρά η ίδια η Ιθάκη, με τις άγριες ομορφιές της και με τον αθάνατό της πρόγονο: Να αντικρίζεις την ίδια όπως εκείνος θάλασσα, τον ίδιον ουρανό, να αναπαύεις και συ τα μάτια σου στο Νήριτο, το καμαρωμένο, φυλλοσούσουρο βουνό, να πορεύεσαι τους ίδιους κακοτράχαλους δρόμους που πορεύτηκε, εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια, Εκείνος—αυτή η συνύπαρξη με τον θρυλικόν ήρωα πάνω στο πανέμορφο νησί του, είναι μια χάρη μοναδική, που αξίζει χίλιες θυσίες.

Εξάπαντος, από πολύ παλιά χρόνια ο Οδυσσέας πρέπει να δεχόταν ηρωικές τιμές στην πατρίδα του. Οπωσδήποτε, από τον β' π.Χ. αιώνα βρέθηκε στο άντρο των Νυμφών, στον κόλπο της Πόλης, στα βορειοδυτικά του νησιού, το θραύσμα μιας πήλινης μάσκας με την επιγραφή: ΕΥΧΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙ, προσφορά στον Οδυσσέα. ΕΥΧΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙ καταθέτουμε κι εμείς στο βωμό της δόξας του το έργο του Κέντρου των Οδυσσειακών Σπουδών και παρακαλούμε τον ήρωα να το δεχτεί με συμπάθεια.

I. Θ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ